

Brașov, 1 Septembrie v.

Cetitorii noștri își vor aduce aminte de casul cu cele 42,000 florini defraudate la ministeriul de comerț din Budapesta. Funcționarul aceluia ministeriu Ioan Kokan pretindea, că a pierdut acea sumă pe drumul de la oficiu până la vamă, dăr mai târziu s'a dovedit că a defraudat-o însuși.

Kokan a fost arestat anul trecut și acum i se face judecata înaintea tribunalului, în clădirea numită „Fortuna” în Peșta. „Budapester Tagblatt” dă, că procesul Kokan „desvleue un capitol din administrația ungară, căci ilustrează unele stări de lucru în ministerele din Peșta, carî făcând puțină onoare Ungariei”.

Și în adevăr deja prima zi de pertractare a descoperit niște fapte, carî aruncă o lumină foarte uricată și tristă asupra modului cum se administrua banii din cassele ministeriului de comerț. Faptele aceste singure justifică acușările îndreptate în contra guvernului Tisza, că risipește cu cea mai mare ușurință banii din visteria statului.

Dăr să lăsam să vorbescă însuși „Budapester Tagblatt”, care resumă rezultatul primei ședințe a tribunalului în procesul Kokan astfel:

„Ce a făcut Kokan? El a defraudat, și în adevăr, acesta se întimplă la noi așa de des, încât nu trebuie să ne mirăm așa de tare. Dăcă Kokan ar fi înștrăinat 42,000 florini din acele casse, carî au fost încredințate onestității sale, atunci casul n'ar fi făcut atâta senzație. Pote că Kokan ar fi luat-o chiar la sănătoasă și astăzi ar căuta chiar așa, cum îi caută pe onorabili hoști necunoscuți, carî au furat cutia cu bani istoric dela poșta.”

Dăr Kokan nu a defraudat simplu numai ca un diletant comun, ci el a furat după o metodă științifică. Supraveghierii sale au fost încredințate mai multe casse, carî niciodată nu se

controlau într-o singură zi. Kokan fură de pildă din prima cassă 1000 florini și în ziua, în care se prezentă comisiunea spre a cerceta sumele de bani gata, ce se află în cassă, Kokan luă din a doua cassă cei 1000 florini carî lipseau și comisiunea declară acum, că toate sunt în cea mai bună ordine.

Un om cu minte ar crede, că toate cassele ce sunt încredințate supraveghierii unui singur om, ar trebui să se revideze într-o singură zi și adevărul după alta. Dăr acesta nu s'a întimplat. Din contră se făcând tot posibilul pentru ca revisuirea casselor să rămână fără de rezultat. Înainte de toate cassele se scontrau una câte una, mai de parte Kokan scia întotdeauna, când se prezentă organele de control și ce cassă vor cerceta și în fine i-se concesse chiar bravului Kokan odată, când se descoperi o lipsă însemnată din banii gata, de-a pune la loc suma ce lipsea. Așa dău, mergea lucrul de minune în ministeriul de comerț și dăcă Kokan n'ar fi fost așa de găgăuț, de a juca cunoscuta comedie în oficiul de vamă, cine scie dăcă el nu ar fi și astăzi încă favoritul ministeriului.

Căci nu se pote nega, că Kokan era foarte agreat. Dăcă sunt adevărate toate câte le-am audiat în sala tribunalului, atunci Kokan se bucura de încrederea deosebită a tuturor funcționarilor, începând dela ministru și până la servitoriul de cancelarie. Dăcă cineva din ministeriu avea lipsă de bani, trebuia să ajute cassele ce le avea la îndemână Kokan.

Despre un pașă turcesc se istorisece, că a esplicat în modul următor înțelesul visteriei statului: „Acăsta e un vas mare în care omnia s'era și dau banii și din care apoi îi luăm noi”. Cam de acest soi erau și cassele în ministeriul de comerț. Ministeriul trebuia să aibă spre a mulțami pe alegătorii săi din Kaposvar, secretarul de stat avea lipsă de mobilă nouă, familia unui ministru era în calamitate de bani, soția unui servitor de cancelarie născu fericit un copil și Kokan trebuia să ajute în toate casurile.

I se dădeau obligațiuni și aceste se răscumpărau, ori și nu, destul că Kokan, care avea atâta încredere cătră colegii săi și peste acăsta și o inimă foarte bună, s'era și oferă credit — intru cât erau de ajuns puterile disponibile.

Kokan trăia ca un mic dău și după socotelele ce le desfășură elu aș fugitiv, se pare că Dumineca elu lua băi de cognac. Dăcă audim, că pentru birji se cheltuiau pe an numai 80,000 florini și că fiecare funcționar capeta atâți bani, de căți avea trebuință, atunci trebuie să credem că cei din ministeriu de comerț duceau în adevăr o viață ca într-o mișă și una de noptă.”

Cu drept cuvânt cere „Budapester Tagblatt” ca să se aducă deplină claritate în afacerea Kokan și toți carî sunt vinovați să fiă trași împreună cu elu la răspundere, căci dăcă ărași vor fi „cruțate” anumite persoane, atunci reul nu se va stărpi și casurile de aceste se vor mai repeți și sub ministeriul „reconstruit”, cum s'au întimplat sub „vechiul” ministeriu Tisza.

DIN AFARĂ

Pregătiri militare ale Germaniei.

Ministeriul de război german a hotărât, precum șcim, de a forma din prisosul trupelor corpului de armată 2 pomeran și 15 din Alsația-Lotaringia două corpuri de armată nouă. Se asigură însă, că prin acăsta nu se va înmulți numărul trupelor, ci numai se vor împărți altfel.

În Rusia însă toți sunt de firmă credință, că se 'nmulțesce armata germană cu două corpuri nouă și foile rusesce dau pe față din cauza acăsta cea mai mare indignare. „Grașdanin” vede în măsura germană un „simptom serios și amenințător”.

Se observă de altă parte, că tocmai Rusia este, care a dat exemplu pentru acăsta, când înainte c'unu an

s'au format două corpuri nouă de armată rusesce unind la un loc diviziile cu numărul trei din câteva corpuri de armată.

„Grașdanin” e convins, că parlamentul german va primi proiectul amintit mai sus, dăr dăce că Bismarck nu ar fi învoit cu elu.

Călătoriile împăratului german.

Împăratul Wilhelm de când s'a urcut pe tron e mai tot pe drumul lungul șir al călătoriilor și vizitelor sale încă nu s'a terminat. În primele zile ale lunii lui Octomvrie împăratul german va merge la Atena, spre a asista la căsătoria soției sale, a princesei Sofia, cu prințul de coronă al Greciei. O fîi din Berlin comunică acum, că cu acăsta ocaziune împăratul Germaniei voiesce să meargă și la Constantinopol spre a visita pe Sultanul. Numai o singură piedecă se pare că se va opune acestei călătorii, care este de mult proiectată, și acăsta piedecă sta în împrejurarea, că după informațiile luate împăratul nu se pote aștepta la o contra-visită a Sultanului. Dăcă însă se va adevăra scirea din urmă, acăsta ar dovedi, că s'a aflat o modalitate spre a delătura și acăsta piedecă.

Ovațiuni pentru regina Natalia.

La Te-Deumul festiv, ce s'a celebrat pentru ziua onomastică a reginei Natalia în biserica Nataliei din Belgrad, n'a luat parte nici regele Alexandru, nici vr'unul dintre regenți. Asemenea au fost absenții și miniștrii. Biserica cu toate acestea a fost îndesuită de public, mai ales femei. Se prezentă soțiile, tuturor marilor demnitari ai statului, între carî d-na Sofia Ristic, soția primului regent, și d-na Gruic, soția ministrului-președinte. Dintre bărbați afară de câțiva comercianți, era de față numai fostul consul general sârbesc în Sofia, Danic, care s'a pus în fruntea comitetului de agitațiune, ce lucră în favoarea reginei-mame. Un număr de case și zidiri publice au fost decorate cu steguri. Damele au adresat reginei Natalia o depeșă de gratulare, la

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Nunta la Români.

Studiu etnografic comparativ de Elena Sevastos. Premiata de Academia Română cu premiul Eliade-Rădulescu (5000 lei) 1888. București 1889.
(Urmare și fine.)

Am vorbit până aci pe scurt despre ceea ce se găsește în opera D-rei Sevastos, nu de ce ar fi trebuit să fi. Mi-am bătut capul neîncetat să găsesc acea concluziune, care se reiasă de la sine, o concluziune istorico-etnografică, despre care se vorbește în condițiunile concursului publicat de Academia Română. Inzadară mi-au fost toate ostenelele, căci și ce ar fi bun în acăsta carte, nu e rânduie; și oboresc mintea, căci nu prinși nici măcar legătura logică a ideilor.

Dăr se fiu mai lămurit. Cred, că numai din fragmentele datelor presintate de autore nu s'ar putea ajunge nici odată la o concluziune. Mai trebuiau studii și cercetări, și încă serioase. Este drept, că tema, pe care Academia a a-

les-o pentru acest concurs, era foarte anevoioasă. Nunta la Români! Aci nu era vorba numai a prelucra ceea ce se scia, dăr trebuiau culegeri cât mai numeroase și din toate părțile locuite de Români; acăsta adunare de date, dăcă Academia nu voia s'eu nu putea să și-o ia asupra-și, era trebă conurentului s'o facă.

Mult mai mult însă ar fi fost folosita Academia, dăcă admitea concurenți pe regiuni.

Și în fapt a călcat condițiunile concursului premiind „Nunta la Români” a D-rei Sevastos, care nu e nici mai mult nici mai puțin decât o insuficientă descriere a datinelor la nuntă din părțile Moldovei și pote ale Dobrogei. Căci se ne fiă cu iertăciune, dăcă vom dăce, că ceea ce autorea ne spune despre celelalte regiuni, e palid și de multe ori rău reproduș.

Ne surprinde, cum de n'a vădit comisiunea esaminate a operatului procedul, pe care îl practică Domnișora Sevastos?

Vom îndrăzni dăr noi a i-lu face cunoscut. Ori de câte ori autorea reproduce ceva nou, nepublicat încă, face ce face și esclude ori ce mijloc de control, — așa când vorbește de datine, superstițiuni etc. în capitolele, pe carî le-am citat mai sus. Totu aci este locul să observăm, că la vrăjile de dragoste nu ne face cunoscute chipurile cum se fac ele; acestea sunt esplicări necesare și carî nu sunt trecute cu vederea, decât de omul, care nu le pricepe însemnătatea. În toate colecțiunile de acest fel, ce le avem până acum, ele nu lipsesc.

Aci nu scii ce să mai dăci: nesciință ori rea credință!

Lucrul este mai lămurit și mai instructiv, când e vorba de autori, pe carî autorea îi citeză

Autorii, pe carî i-a consultat, sunt puțin la număr. Apparent rari nantes in gurgite vasto. Pare că din cei mai de predilecție ar fi Ida de Düringsfeld, pe care a tocit-o rău de tot (sit venia verbo), apoi Damaschin Bojnea în Anticele

Romanilor — care, nu sciu dău! de merită atâta greutate — în urmă Gubernatis, Giussani, până și M-me Georges Sand îi umple vr'o 8 pagini buncile de citate petite. Și aci însă își ia ori-ce mijloc de control, căci pomenindu-i în josul asteriscului, nu binevoosce a pune nici volumul nici pagina, la care se găsește citare sau citare lucru.

De multe ori amestecă citatele, că-ți taie ori-ce poftă de cetit. Intre multe altele este de notat pag. 241, unde face totu o ciorbă din citatele dela Ida de Düringsfeld și dela Cantemir. Ce galimatias!

Sunt unele pagini, carî presintă la aparență totu aparatul unei erudițiuni desvârșite, dăr și aci se tradăză singură.

Tote aceste pagini sunt de recunoscut prin faptul, că compilate din alte cărți sunt în tota regula, citatele portă numărul volumului și al paginii din autorul, din care sunt reproduce. Am avut plăcerea să constat, că aceste pagini sunt compilate din Ath. Marie-

care acesta a răspuns în termenul călduros. Se asigură, că reginei Natalia nu i-se va face nici un fel de primire oficială, când va sosi în Belgrad.

Cestiunea încoronării în Boemia.

Deputatul Zucker, în darea sa de semnă către alegătorii din Chotieborz, atinse și cestiunea încoronării Monarhului ca rege al Boemiei. El își dăse în tre altele, că raporturile externe nu pot sta în calea încoronării, care fiind un act bisericesc, n'are să stea în calea alianței nici să influențeze asupra alianțelor monarhiei.

„Incoronarea împăratului nostru, dăse Zucker, nu înseamnă înființarea unui regat slav *nar'škovu*, în mijlocul Germanilor, ci a regatului Boemiei ca parte constitutivă integrantă a Austriei; și eu nu pot admite, că un popor atât de mare și puternic, cum e cel german, ar avea temei să se tîmă de un act simplu, a cărui necesitate e dovedită deja prin titlul domnitorului nostru... și decă Maghiarii, cari se pricep puțin în liberalism, au lucrat cu dor nespus pentru obținerea încoronării, atunci și noi putem să aducem la valoare dorințele noastre.“

Deputatul Zucker dăse, că recunoscerea individualității regatului Boemiei este chiar o stavilă în contra panslavismului, de care Germanii se tem, că le amenință interesele. Când privirile Boemilor vor fi îndreptate spre Praga, atunci nu mai e temere, că se vor uita spre est ori spre vest.

„*Narodni Listy*“, ocupându-se cu vorbirea deputatului Zucker, combate vederile acestuia, că încoronarea ar fi numai o ceremonie bisericească; cu acesta poporul ceh, creatorul regatului boem, nu s'ar mulțami. „Ce fel de regat ar fi acela — dăse fôia cehă — ce l'ă doresce Cehilor deputatul Zucker și în care Cehii să nu decidă nici asupra dărilor, nici asupra armatei, nici asupra finanțelor? Poporul ceh nu se poate mulțami niciodată cu un act, care în esență n'ar fi altceva decăt o festivitate încâtva mai costisitoare și mai pompôsă. Asta-i totuși ceva pre puțin pentru trebuințele poporului ceh.“

Serbi dalmatini despre programul uniunii.

Se știe, că în programul majorității croate din dieta dalmatină se află un punct, care cere croatisarea școlilor și oficiilor din Dalmația. Acest punct n'a putut fi aprobat nici chiar de Serbi, necum de Italiani, și de aceea deputații serbi și italieni nici n'au subscris programul, ba din contră îl combat.

nescu, Fustel de Coulanges și Desaubry. Nu-i vorbă, aci autorea își dă prilejul a o urmări cu siguranță.

Bănuesc, că aceste compilațiuni sunt făcute seu cu repeziune seu sunt făcute unele din ele fără nici o judecată. Așa de exemplu la pag. 214, autorea vorbind de coróna ce o purta mirsa la Grecii cei vechi, dăse: „Coróna, după cum noi vom avea adeseori privilegiul de a vedea, era în obicei la toate ceremoniile cultului“. Și nu mai vorbește despre corónă, pentru că aceasta este, după mine, o compilațiune nesocotită.

Am mai pescuit pe ici pe colo unele nostimide pe cari nu știu la ce să le atribuim. La pag. 33 spune, că părinții fetelor și flăcăilor din Macedonia joca la împărțitul rolului cel mai însemnat, ca și la „Romanische Colonii.“ Ce noimă o fi avându asta?!

La pag. 154: „Bradul se găsește la Klein-Russen“; — O sancta simplicitas!

Reproducțiunea cântecilor în dialectul macedo-român din Burada este neesactă, rea.

Deputatul serb Sava Bjelanovic, scriind despre acest program în fôia sa „Srpski Glas“ din Zara, declară, că Serbi sunt în contra realizării acestui program, care țintese la o Croația mare cu Bosnia și Ertegovina până la Novibazar. Națiunea serbăscă, dăse Bjelanovic, a liberat Dalmația de Turci, nu-i vorbă, cu ajutorul strein, dăr fără să stea sub scutul unui drept de statu croat, pe care drept Serbi nici nu l'au dorit nici nu l'au cunoscut, și pe care fii națiunii serbesci nici nu l'ă doresc nici nu l'ă cunosc. „Noi Serbi din Dalmația nu vrem să stăm nici sub scutul Croației nici sub scutul unui drept de statu croat... scim din experiență cine sunt d-nii Croați, ce înseamnă „conștiință croată“ și „croatisarea școlei“: restabilirea unei națiuni și anularea alteia. Programul ne vestese decă o nouă luptă, nouă atacuri, nouă provocări. Vom răspunde cu puternică rezistență *à la guerre, comme à la guerre*.“

Etă unde duce șovinismul. Provocă lupte crâncene chiar între frați de sânge, necum între națiuni diferite, cum le-a provocat la noi stăpânirea ungurescă.

Cehii și Ungurii.

Un corespondent al dăru-ului „Pester Lloyd“ din Viena, care este mai apropiat de guvernul austriac, srie despre numirea noului guvernator al Boemiei între altele:

Nu știu intru câtă „numirea contelui Thun-Hohenstein ca guvernator al Boemiei pôte să aducă pe Cehi mai aproape de împlinirea țintei lor de a face încoronarea împăratului ca rege al Boemiei, dăr am cauză prea fundată a crede, că după ce și în acel cas, când s'ar săvârși ceremonia de încoronare, ar rămâne în vigore constituția esistentă și cu ea acel paragraf al constituției, care garantează egala îndreptărire a celor două naționalități în Boemia, guvernul *nu ar refusa absolut* de a face o asemenea concesiune esteriôră, îndată ce ar avea convicțiunea, că prin acesta ar face să înceteze agitațiunea cehică. Guvernul adecă ar privi ceremonia de încoronare numai ca ceremonie.“

La acestea observă „Pester Lloyd“:

„N'avem firesce nici o cauză de a lua serios pozițiune față cu o cestiune, care pôte să află numai în stadiul proiectului. Dăr așa în mod academic, cum a fost ea pusă, putem să dăcem și noi, că printr'o alcătuire federalistică a Austriei basa austriacă a pactului public cu Ungaria și una din cele mai însemnate presupunerii a ace-

Să nu uită a pune în vederea ceteritorilor și un espedient propriu al D-rei Sevastos de ași mări volumul. De vom lua în considerațiune, că 8 pagine de citațiune se dătoresc autorului M-me Georges Sand (La mare au diable), că dela pag. 92—98 mai este încă odată reproduș în Anexe și că în cursul operei sunt o mulțime nenumărată de repetițiuni, și că în sfârșit vr'o 15 pagine sunt ale D-lui S. Fl. Marian (Vergelul din tinnutul Dornei) — lucruri, cari ar fi trebuit numai resumate, — apoi atunci volumul de 406 pagine se reduce cam la jumătate, de vom ține semnă de părțile, cari se reproduc fără nici o schimbare din colecțiunea de poezii populare a D-lui G. Dem. Teodorescu și din Ochtoicele și molitvelnicele cele mai pestrițate cu termenii slavonesci. Pare că te lovesce guta, când dai peste *Vossglaseniele* D-rei Sevastos.

Acest espedient nu este nici uman nici onest, mai ales când se gândesc cineva, că D-șora Sevastos și-a tipărit lucrarea, nu pe banii săi proprii, ci pe ai Academiei Române.

tui pact s'ar altera și că prin urmare Ungaria, încercându-se realizarea acelei idei, ar avea să se retragă simplu pe baza uniunii personale, fără a mai încerca să se amestece în afacerile interioare ale Austriei.“

Un act de violență cehă.

Foile germane comunică următoarele despre un act de violență, care, decă adevărat că s'a comis, nu le face nici o onoare Cehilor:

În Horsch au Germanii o școlă poporală. Învățătorul, nou numit, veni să se instaleze în edificiul școlei, unde i-s'a dat locuință. Cum sosi acolo, un membru al comitetului comunal și al consiliului școlar local se duse la el și-i spuse, că primăria nu-i permite a intra în edificiul școlei, deorece comuna a hotărît să folosescă acel edificiu pentru școlă cehică și pentru învățătorul ei. Învățătorul german cu toate amenințările, chiar ale poporațiunii ceh de p'afară, declară că, fiind numit învățător cu decret de către consiliul școlar c. r. de cerc, nu va ceda decăt numai forței. Amenințat fiind învățătorul de popor, că va fi aruncat în lacul din acea localitate, ca să-și asigure viața părăsi edificiul școlei. Oficiul comunal deschise cu forță edificiul, îi aruncă afară mobilele învățătorului, și se mută în locală școlă cehă cu învățătorul ei.

În contra acestui act de violență s'a făcut arătare la autoritățile competente. Prin acte de acestea însă Cehii nu dau dovă de liberalism și în interesul lor ar fi să ia ei înșși măsuri de îndreptare, dacă s'a comis actul.

Completarea cabinetului în România.

„Corespondența politică“ primesce din Bucuresc o scrisore, care constată, că cestiunea d'a complectă cabinetul român nu e actualmente la ordinea zilei, deorece portofoliul lucrărilor publice se află provisoriu în mâni escelente și d-nii Lahovarii și Gherassi nu și-au dat demisia. Se va da, afară din România, puțin interes personalilor arătate ca candidați pentru un nou cabinet, căci străinătatea nu se interesează decăt de direcțiunea politice cabinetului întreg, direcțiune ce va rămâne și în viitor în mâni conservatorilor.

Decă la o epocă ore-care ar deveni trebuincios să se complecteze cabinetul, s'ar lua pôte câțva membri din partidul junimist, decă aceștia ar voi să admită principiile conservatorilor. Dăr nu pôte fi vorba de negocieri cu partidul junimist. Cel mult o contopire între junimiști și liberalii naționali ar fi posibilă, căci junimiștii ar putea

Dăr destul, căci m'e tîmă ca ceterorii oboșiți să nu m'i dăcum a răspuns Malherbe pe patul de mörte preoților cari, voind să-i susțină curajul în momentele din urmă, îi vorbeau despre viața de veci, dăr făcându greșel de limbă: „*Ne me parlez plus, vous m'en dégoutez*“ (Nu-mi mai vorbiți de ea, căci mă desgustați.)

Acesta este quintesența cărții premiate de Academia Română, căreia datorăm suntem a-i spune: *Caveant consules...!* Va veni vremea, când o vom pune sub epitropia condeiului și a critice seriose. Sunt câțva ani, de când tot cu ocaziunea unei acordări de premii opinia publică a fost sfruntată, și atunci se dăse, că asupra Academiei în acea afacere planază un punct negru; cu durere vedem, că acel punct a crescut în dimensiune și umbra-i mohorită s'a întins ca pecingenea; din punctul negru s'a dezvoltat o pată neagră, în fața căreia cu toții trebuie să ne îngrijim.

Teșanu.

până la un orecare punct să acopere pe liberalii naționali cu onorabilitatea lor și ar câștiga o mai mare influență în țără. Dăr pretențiunile ridicate de diferiți membri ai altor partide pentru a obține un portofoliu ar trebui să fie luate în considerațiune, atunci ar trebui înainte de toate ca cei ce le ridică să și modifice într'un chip serios simțimintele lor politice. În ori-ce cas, nu există pentru conservatori nici un motiv pentru a se retrage dela putere.

SCRIRILE ZILEI.

Reformă în instrucțiune. Ministrul unguresc de instrucțiune a adresat consiliului instrucțiunii o invitare, d'a raporta cum și în ce mod s'ar pută erăși pune istoria universală între obiectele esamenelor de maturitate, cel puțin în întrebările fundamentale, deorece, după introducerea regulamentului făcut pe temeiul articolului de lege din 1883, cu privire la esamenele de maturitate, prin care s'a scos istoria universală dintre obiectele de învățământ, tinerii, cari est din școlile medii, nu se duc în școlile înalte cu cunoscințe îndestulătoare din istoria universală. Mai departe ministrul grăbesce scoterea limbei eline din gimnasia, pentru ca orele, ce sunt ocupate cu studiul acestei limbi, să fie ocupate cu studii mai folositoare în viața practică.

Cum vedem, ministrul unguresc s'a convins, că numai cu istoria ungurescă, ori mai bine dăș numai cu cultura ungurescă nu-i chip de trăit necum în lumea asta, dăr nici chiar în inchipuita Maghiariă.

**

Depunerea gradului li-s'a încuviințat cu ziua de 15 Septembrie 1889 capelanilor militari cl. 2 în rezervă: Nicolau Aronă, Ion Mănoiu, Ion Manta, Ion Medesianu, Ion Moșoiu și Alexiu Stăicu, toți aparținători cercului de întregire Nr. 31.

**

Tisza recte Hosch. „Figaro“ din Paris dela 9 l. c. aduce următoarea notiță: „Marele amic al Franciei“, ministrul-președinte unguresc d-l Tisza, sosese ați în Paris. De pe tribuna parlamentului d-l Tisza a declarat în anul trecut, că concetățenii săi să nu ia parte la esposiția din Paris, deorece, stradele Parisului nu sunt sigure. Probabil că de atunci s'a mai gândit și și-a schimbat părerea în privința călătoriei primejdiöse, căci vine să viziteze Parisul și esposiția. Dăr în muștrarea cugetului său a aflat de bine a-și lua un alt nume. Decă veți auzi vorbindu-se de un baron Hosch, salutați, căci acesta este d-l Tisza, marele nostru amic“. — Scirea acesta a fost desmintită de foile unguresc. Tisza nu s'a dus și pôte nici nu se va duce la esposiția. Parisienii nu vor pută saluta dăr pe „marele lor amic“ și credem, că acesta nu-i va face nici decum să despereze.

**

Universitatea săsescă și-a început lucrările în 9 Septemvre n., când s'a întrunit adunarea ei generală în sesiune ordinară.

**

Foc mare. Ni-se scrie din Deva: În ziua de 30 August st. v. pe la orele 5 p. m. s'a întâmplat o mare nenorocire în comuna Santundreșu (comit. Hunedórei) arcându 8 edificii, împreună cu grăul, cu fânul și cu toate câte le are bietul econom pe timpul acesta adunate. încăt nu le-a mai rămas decăt vatra neagră. Dauna se urcă la 3.200 fl. v. a. Dintre aceste edificii au fost asigurate numai două pentru 470 fl. Focul s'a ivit din jocul unui băiat de 6 ani cu chibrite. — Avist părinților, ca să nu mai lase chibritele (aprinjorele) pe mâna copiilor.

**

Proces de presă. Foile ungueresci ne amintesc, că la 12 (24) Septembrie se va desfășura înaintea juriului din Clușiu procesul de presă intentat de „publicistul” Iosif Petran în contra directorului de teatru Ditroi pentru vătămare de onoare.

Concert de binefacere. Aflăm că distinsa violinistă domnișoara Irena de Brennerberg, fiica d-lui primar al orașului nostru Fr. de Brennerberg, care a absolvit cu succes strălucit conservatorul în Viena, va da Marția viitoare, în 5 (17) Septembrie a. c. un concert cu scopul de binefacere, în saloanelor hotelului Nr. 1. Bilete se capătă la librăria d-lui Henric Zeidner și în sala concertului la casa. Știind că d-șoara Brennerberg a dobândit la conservatorul din Viena primul premiu și având în vedere și scopul filantropic al concertului, publicul nostru de sigur nu va întârzi de a încuraja concursul său cât mai numeros cu o mulțime de promițători talentați.

Grațiat. Redactorul fôiei „Erdelyi Hirado” din Clușiu, Iosif Korbuly, care fusese condamnat la șase luni închisoare pentru vătămare de onoare adusă redactorului lui „Ellenzek”, Miklos Bartha, a fost grațiat de Maiestatea sa după un arest de 3 1/2 luni.

Invitare. La adunarea generală a Societății pentru crearea fondului de teatru român, precum și la festivitățile ce se vor aranja din incidentalul acesta în orașul Caransebeș la 17/29 și 18/30 Septembrie 1889 după programul de mai jos, invită pentru comitetul aranjator din Caransebeș d-nii: Andreiu Ghidiu președinte, David Terfalogă secretar.

Emke sprijinit de Jidovi. Din Tergul Murășului i-se scrie „Telegrafului Român”: În zilele acestea s'a instalat în capitala secușcă Murășu-Oșorheiu un alt doilea rabin jidovesc, care la instalarea sa ținu o vorbire multă promițătoare pentru Emke. Acesta apostol jidovescu dice, că va sprijini maghiarizarea din toate puterile. S'a ținut apoi și un banquet strălucit, cu care ocaziune toastară cetățenii Schwarz, Wallerstein și alți jidani, accentuând asemenea promovarea maghiarisării. Toastatorii jidani au uitat însă să spună și aceea, că ei și ceilalți ai lor cuprind în toate întreprinderile de câștig, încât creștinii unguri și de alte naționalități nu pot ajunge nici la o arendă; că ei păgubesc pe creștinii vânzători de cereale, țânț etc., dând cu apucăturile lor mult de lucru judecătoriei cercuale și poliției, deși în urma urmelor creștinul rămâne păgubit, ăr jidanul cu câștig. Scriitorul acestor șire a fost martor ocular, când — nu de mult — un biet om vându un car de cărbuni în saci, și după ce sacii îi goliră de cărbuni în magazinul Jidanului, i-a plătit cu un sac de cărbuni mai puțin, și zadarnic a fost stăruința bietului om pentru plățirea sacului de cărbuni, mai plângându bietul om, a rămas păgubit. Casele cele mai frumoase din M. Oșorheiu din stradele principale sunt astăzi cumpărate de jidani, foști săraci la venirea lor aici. Tote acestea nu bat la ochi Maghiarilor, câtă vreme sprijinesc pe Emke.

Focul la opera din Pesta. În noaptea de Sâmbăta trecută spre Duminică opera din Pesta a fost în pericol de a arde, a patra oră în timp scurt. Intr-o grupă au ars haine vechi. Poliția crede, că focul a fost pus cu intenție, fiindcă s'au găsit bucăți de lemne învelite în haine, cu scop, se vede, de a da nutriment focului.

* Emke: prescurtare folosită de foile ungueresci, care vrea să dică „Erdelyi-magyar-kultur-egylet”.

Bubată. În Clușiu s'a ivit bubatul (vêrsatul). Din cauza acesta procurorul a dispus vaccinarea arestanților.

Correspondența „Gaz Trans.”

Din tractul Iernutului. Șeulia romană, 30 Aug. a. c.

În n-ru 127 al „Gazetei” apărut un eștrăș dintr-o corresponsență trimisă de un preot din tractul Iernutului cu data 6 Iunie a. c., care — pe când de-o parte cu tot dreptul își exprimă bucuria sa pentru zelul manifestat de deosebitele protopopiate din arhidieceza gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș întru îmulțirea fondului întemeiat de Escel. Sa Mitropolitul Ioan Vancea pentru preoții deficienți, cărei bucurii trebuie să se asocieze și care Român, în linia primă însă preoțimea ca parte interesată mai de aproape, — pe atunci de altă parte nu se sfieșe a eși în publicitate cu neadevăruri trăgându în îndoelă leala atitudine și buna conduită a preoțimei din tractul Iernutului față de augmentarea fondului amintit al preoților deficienți.

Subscribul — autorizat de on. preoți tractuali adunați în sinodul eștrăș ordinar în comuna Ogra la 19 Aug. st. n. spre a și alege deputatul tractului pentru fiitorul sinod arhidieceșan — în interesul adevărului și al reputației atacate a tractului nostru, lui condeindu spre a face reflexiunile meritorie la corresponsența citată.

Oneratul confrate preot în corresponsența sa între altele regretă că tractul Iernutului n'a luat nici o hotărîre în cesțiunea augmentării fondului amintit, numai on. Demetriu Metea parochul gr. cat. din Acintiuș a făcut delă sine un ofertă de 100 fl. v. a., obligându-se totodată a solvi în totă viața sa și o taxă anuală egală cu a celorlalți preoți.

Aici corresponsentele mascată, însă notariu din scopul cel urmăresce, aiureză. Nu mi pot imagina, cum a avut curajul a eși în public cu un neadevăr ca acela, că tractul Iernutului n'a luat nici o hotărîre în cesțiunea desu amintită, pe când e fapt necontestabil, că tractul Iernutului și-a ținut și el la rândul său sinodul în cesțiunea cunoscută la 3 Aprilie st. n. în comuna Selcud sub presiul ordinar. Conclusele aduse de sinod sunt depuse la protocol, care apoi la timpul său s'a înaintat prea veneratului cons. metrop. în Blășiu.

Așa curându a uitat confratele preot corresponsentele concludus adus de sinod în prezența și cu concursul d-sale, între altele că se deobligă făcând preot pe viață a solvi o taxă anuală de 2 fl. v. a. Der aici mai mult se pte presupune o aberațiune voluntară, provenită din ambițiune personală... Eu însă din parte-mi nu voiesc a ascunde mâța în sac, căci i-se vedd unghiile, eu voiesc a spune adevărul întreg. Recunoscu, că e adevăr curat și fapt necontestabil, că on. confrate Dem. Metea, parochul gr. cat. din Acintiuș, în sinodul memorat a făcut din parte și un ofertă de 100 fl. v. a. și totodată s'a obligat a solvi și taxa anuală de 2 fl. v. a. acceptată de on. preoți tractuali pe viață. Ofertul confratelui Metea s'a făcut în sinod și nu airea, și e cuprins în procesul verbal al acelu sinod. Preoții au acceptat ofertul mărinosu cu mulțămintă între aplause prelugite cu „să trăsesc” și și-au exprimat recunoștința protocolară.

Cumcă corresponsentul nostru nu spune adevărul curat, se vede și de acolo, că pe când d-sa susține, că tractul n'a luat hotărîre, pe atunci involuntar face alusiune la deciziunea aceleia, când continuă că confratele Metea pe lângă ofertul de 100 fl. v. a. s'a deobligat pe viață a solvi și taxa „egală” cu a celorlalți preoți. — Decă tractul n'a adus nici o hotărîre, atunci întreb pe parțialul corresponsent, cum pte solvi clientul D-Sale taxa „egală”? Poftim logică! Decă n'a spus tot adevărul, mai bine făcea decă tăcea. Si tacuisses etc.....

De parte de a intenționa să impugnez ofertul generos al confratelui Metea, nu! din contră îl laudă ca un merit, ca o faptă nobilă demnă de imitat și de alți; — ceea ce intenționez eu a reprobă este procedura șcalciată, care tinde a blama un tract întreg.

Cunoscem noi buba. Causa durerii corresponsentului mascat e focul lui de mână, pentru că nici un preot din tract nu și-a luat inima în dinți să publice „urbi et orbi” ofertul confratelui

Metea și multele sale merite! Hinc ille dolor!

Preoții tractuali, aderându la principiul religios: „totu ce este înălțat înaintea omenilor, înaintea lui Dumnezeu este urciune”, au tăcut, pentru ca nu cumva simțul fin și modestia generosului oferent să apară atinse; — au tăcut, căci au știut, că venerabila superioritate bisericășă cunosc ofertul din relațiunea oficiului protopopescu; — au tăcut pentru că S. Scriptură dice: „Ce dă dreptă, se nu scie stânga”. Fapta bună își are remunerațiunea în sine și prin sine însăși. Manecându din acestu principiu, on. preoți au cugetat de superfluu, de vanitate, a mai trîmbița în lumea mare acelu act de generositate.

Correspondentele nostru însă a fost pentru publicitate cu or ce preț. Acuma decă era mai precaut și mai prudent și se ocupa numai cu elogiul amicului său, — fiă convinsu, că nu aveam de a dice nimica, ci tôte-i rămneau de ban bun, deorece eu n'am nimica cu meritele ori demeritele respectivului confrate, fiă acelea cât de multe, reali ori ideali, nu mă simțu chemat a-le cerne și decerne. Atrag numai atențiunea corresponsentului la împrejurarea, că cu altă ocaziune, când păsese în public, se fiă mai imparțial, să se abțin delă insinuări nequalificate, cum e și acesta cu tractul Ernotului, și eșind afară din tufe să vorbăscă numai adevărul curat și nemistificat, — căci altcum se face numai de risul lumii...

Nicolau Pop,
parochul gr. cat. și not. trac.

Programa

adunării generale a Societății pentru crearea fondului de teatru român, care se va ține în Caransebeș la 17/29 și 18/30 Septembrie 1889.

I. Sâmbătă în 16/28 Septembrie. 1. Primirea presidentului adunării generale și eventual a oșpeților la gară, la orele 2 după amez.

II. Duminică în 17/29 Septembrie. 2. La 9 ore dimineța serviciul divin în biserica catedrală. Cântările liturgice le eșcută societatea de cântări din locu. 3. După finirea liturgiei la 11 ore adunarea generală se începe cu următoarea ordine din ți: a) Presidentul deschide adunarea; b) Presidentul comitetului aranjator bineventeză oșpeții; c) se aleg 2 notari pentru ședințele adunării; d) se citește raportul comitetului societății despre activitatea sa delă ultima adunare generală încoc; e) se alege o comisiune de 5 membri pentru esaminarea raportului de sub d) și pentru eventuale propunerii speciale; f) se citește raportul cassariului despre starea casei și averea ei; g) se alege o comisiune de 5 membri pentru revisiunea socotelelor; h) se alege o comisiune spre a câștiga membri noi pentru societate. i) Disertațiune de d-lu Vasile Goldișu despre „Pesimismul în posesiile lui M. Eminescu”. Cu acesta ședința primă se încheie. 4. După amez la 2 ore banquet la pomul verde. 5. Sêra la 8 ore concert dat de societatea rom. de cântări și musică din Caransebeș. Programul urmeză separat. După concertul teatru: „Ruga delă Chiseteu”, de Iosif Vulcanu, jucat de membrii societății de cântări din Chiseteu. După acestea întrunire la mese cu cântări de coruri.

III. Lună în 18/30 Septembrie. 6. Ședința adunării generale se deschide la 11 ore cu următoarea ordine de ți: a) autenticarea procesului verbal al ședinței prime; b) raportul comisiunii pentru câștigarea membrilor noi; c) raportul comisiunii asupra socotelelor societății; d) referada comisiunii asupra raportului comitetului și eventual asupra propunerilor speciale; e) defigerea locului adunării generale pe anul viitor; f) alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru autenticarea protocolului acestei ședințe; g) încheierea adunării generale. 7. Sêra la orele 7 1/2 serenadă presidentului adunării generale. 8. La 9 ore petrecere de joc în sală la pomul verde.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.”
(Serviciul biurolui de coresp. din Pesta.)

Kiel, 13 Septembrie. Marele principe succesor al tronului rusă a sosit la orele 3 3/4 și a fost salutat de tôte corăbiile din portu, și primit sêrbătoresce de admiralitate. Marele principe s'a dus în castel, unde lă primi princesa Irena. Orașul e împodobit sêrbătoresce. După prânțul ce i-s'a dat, marele principe a plecat la Hanovera.

Bucuresci, 13 Septembrie. Guvernul pregătesce, precum se vorbesce, espulsarea mai multor țiaristi străini, între cari și austriaci.

Agramu, 13 Septembrie. Starcevică a fost liberat adă din închisoare.

ULTIME SCIRI.

Prefectul din Vlașca, spune „R. Ll.”, a făcut cunoscut guvernului pe cale telegrafică, că dealungul Dunării ar fi aședate numeroșe trupe bulgare și că după informațiunile, ce le-a primit el de dincolo de Dunăre, la 18 Septembrie are să se proclame independența principatului.

O telegramă din Odessa către „Daily News” spune, că unul dintre directorii societății ruse de navigațiune pe Dunăre a declarat, că, cu tôte desmințirile oficiose, s'ar fi introdus în Bulgaria mară cantități de arme austriace și că, afară de aceea, s'ar fi dus un număr mai mare de oficeri austriaci ca instructori în Bulgaria. Pentru a nu deștepta atențiunea, oficerii se dice că ar sosi unul câte unul.

Din Roma s'a telegrafiat cătră „Agenția liberă” scirea, că guvernul italian a numit deja pentru casul de rășoiu pe generalii prințul de Aosta, Pianelli și Palavicini comandanți de fortărețe și pe generalii Cosenz și Cialdini șefi de stat majoru generalu.

Artistul Ionescu cu trupa sa va mai da încă două reprezentațiuni Sâmbătă în 14 și Duminică în 15 Sept. în sala berăriei orășeneșci (Strada Căldărarilor).

Cursul pieței Brașov
din 13 Septembrie st. n. 1889.

Bancnote romănesci	Cump.	9.44	Vând.	9.47
Argint romănescu	-	9.40	-	9.43
Napoleon-d'ori	-	9.46	-	9.49
Lire turcesci	-	10.70	-	10.75
Imperiali	-	9.70	-	9.75
Galbeni	-	5.58	-	5.64
Scris. fonc. „Albina” 6%	-	102.—	-	—
„ ” ” 5%	-	98.50	-	99.—
Ruble rusesci	-	122.50	-	123.—
Mărci germane	-	58.10	-	58.30

Cursul la bursa de Viena
din 22 Septembrie st. n. 1889.

Renta de aur 4%	-	-	-	99.60
Renta de hârtă 5%	-	-	-	94.80
Imprumutul căilor ferate ungare	-	-	-	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (1-ma emisiune)	-	-	-	99.90
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (2-a emisiune)	-	-	-	117.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (3-a emisiune)	-	-	-	112.—
Bonuri rurale ungare	-	-	-	104.70
Bonuri la clasa de sortare	-	-	-	104.70
Bonuri rurale Banat-Timișu	-	-	-	104.70
Bonuri cu cl. de sortare	-	-	-	104.70
Bonuri rurale transilvane	-	-	-	104.70
Bonuri croato-slavone	-	-	-	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vin unguerescu	-	-	-	99.75
Imprumutul cu premiul unguerescu	-	-	-	137.80
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	-	-	-	129.75
Renta de hârtă austriacă	-	-	-	83.50
Renta de argint austriacă	-	-	-	84.85
Renta de aur austriacă	-	-	-	110.—
Losuri din 1860	-	-	-	137.70
Acțiunile băncei austro-ungare	-	-	-	910.—
Acțiunile băncei de credit ungar.	-	-	-	317.—
Acțiunile băncei de credit austr.	-	-	-	305.25
Galbeni împărătesci	-	-	-	5.66
Napoleon-d'ori	-	-	-	9.49
Mărci 100 imp. germane	-	-	-	58.32 1/2
Londra 10 Livres sterlinge	-	-	-	119.08

Editor și Redactor responsabil:
Dr. Aurel Mureșianu.

„ALBINA“

85,15

Institutul de credit și de economii
FILIALA BRAȘOVŪ

Amanetază hârtii de valoare

ȘI DE CELEA ROMĂNESCI

până la 85% din valoarea lor după cursul de și, și
anume cu interese de

6% decă suma împrumutului trece peste v. a. fl. 1000.

6 1/2% decă suma împrumutului este sub v. a. fl. 1000.

Informațiuni mai de aproape se pot lua
zilnic în biroulul institutului, piața No.
90, dela 8—2 ore d. p.

Nru. 9364-1889.

158,3-1

PUBLIKAȚIUNE.

Din fundațiunea D-rului med. Iohan
Plecker sunt de a se da în împrumut
2000 fl. pe lângă siguranță ipotecară
și pupilară și pe lângă camete de 6%.

Reflectanții își pot procura mai de
aproape informațiuni dela subscrișul ma-
gistratului.

Brașov, în 7 Septemvre 1889.

Magistratul orașenesc.

Numere singuratic
din „Gazeta Transilvaniei“
à 5 cr. se pot cumpăra în
tutungeria I. Gross, și în li-
brăria Nicolae Ciurcu.

ABONAMENTE

la „GAZETA TRANSILVANIEI“

Pretul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni . . . . . 3 fl. —
Pe șese luni . . . . . 6 fl. —
Pe un an . . . . . 12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luni . . . . . 10 fr.
Pe șese luni . . . . . 20 fr.
Pe un an . . . . . 40 fr.

Abonamente la numerele cu data
de Duminică.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an . . . . . 2 fl. —
Pe șese luni . . . . . 1 fl. —
Pe trei luni . . . . . 50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe an . . . . . 8 franci.
Pe șese luni . . . . . 4 franci.
Pe trei luni . . . . . 2 franci.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin
mandate postale.

Domnii, cari se vor abona din nou, să binevoiescă
a scrie adresa lămurită și a arăta și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Iunie 1889.

Table with multiple columns for train routes: Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, B.-Pesta-Arad-Teiș, Teiș-Arad-B.-Pesta, Copșa-mică-Sibiu, etc. Includes departure times and station names.

Notă: Numerii încadrați cu niii gróse însemnăză orele de nópte.